

MUISTA!

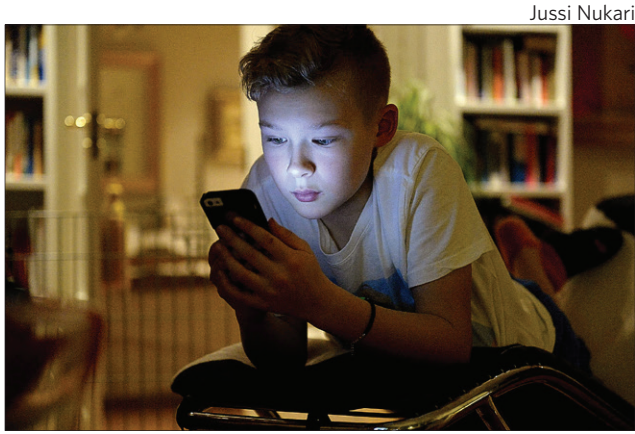
Sovi lapsen kanssa älypuhelinäännöt

Älypuhelimella voi tehdä netissä samaa kuin tietokoneellakin. Sovi lapsen kanssa tarkat pelisäännöt puhelimen käytöstä: mitä some-palveluja lapsi saa käyttää ja keitä on sopivaa hyväksyä esimerkiksi Facebook-kavereiksi.

Kerro myös some-uhkista ja pyydä lasta kertomaan kaikesta kiusaamisesta heti vanhemmille.

Kerro myös kuvien ja sähköpostin lähettämiseen liittyvistä riskeistä.

Tilaa tarvittaessa palvelu, joka suodattaa netin haitallista sisältöä ja aseta tarvittaessa puhelimeen erilaisia estoja.

Jussi Nukari

Rauman koulut ottavat lähivedet omikseen

Kaupungin, kauppakamarin ja eri organisaatioiden yhteistyö on poikkeuksellinen avaus.

RAUMA
JAMI JOKINEN, LÄNSI-SUOMI

Rauman koulun lähivedet nousevat tänä vuonna erityisemmäksi kaikissa Rauman peruskouluissa.

Oppilaita tullaan näkemään ojen varsilla ja rannoilla niin tutkimassa ötököitä kuin ottamassa vesinäytteitäkin - vesitaitelusta ja -kirjoittelusta puunnattakaan.

Kyseessä ei ole kaupungin opetusorganisaation sisäinen projekti, vaan Raumalla poikkeuksellisen laaja yhteistyö. Siinä ovat mukana Rauman kauppakamari, Lähivesihaaste, Turun yliopisto, SAMK ja Raumars.

En muista, että yhden asian ympärille olisi aiemmin koontunut näin iso joukko, iloitsee kasvatus- ja opetusjohtaja Vesa Lakaniemi.

Lapset edellä

Ajatus vesiteeman viemisestä kaikkiin kouluihin lähti Meremmen tähden -hankkeen "pik-kuskolta" Lähivesihaasteelta.

Liikkeelle pitää lähteä nimenomaan lapsista. Tämä on iso askel, sanoo Meremmen tähden -toimikunnan puheenjohtaja Raimo Vahanto.

Kummeiksi ovat lupautuneet myös Suomen ympäristökeskus ja John Nurmisen säätiö.

Oma kohde läheltä

Lähivesihaasteen idean mukaisesti koululaiset käyvät käsiksi vesiteemaan mahdollisimman konkreettisesti.

Aluksi jokainen koulu valitsee itselleen pysyvän vesikohteen.

Seurantakohteita voi olla puro, oja, järvi vai merenranta. Pääasia, että se on lähellä koulua, Lakaniemi selvittää.

Koulut seuraavat ja tutkivat omaa kohdettaan mahdollisimman monin eri tavoin, biologian

Jami Jokinen

Kanalista ja muista lähivesikohteista tulee koulujen erityishuomion kohde. Yhteistyöhön uskovat kasvatus- ja opetusjohtaja Vesa Lakaniemi (vas.), Meremmen tähden -toimikunnan puheenjohtaja Raimo Vahanto sekä Rauman kauppakamarin ympäristötyöryhmää edustavat Katja Äärilä Oras Oy:stä ja Johanna Koskenranta TVO:sta.

lisäksi muissakin eri oppiaineissa ja läpi koko lukuvuoden.

Ideoita ja tuloksia kerätään verkkoon vertailtavaksi.

Mukana taidettakin

Kauppakamarin yritysjäsenet tuovat hankkeeseen asiantuntijaosaamista, vierailuja, mahdollisesti myös taloudellista tukea.

Apuna hyödynnetään myös aiempia vesiaiheisiä hankkeita, kuten OKL:n "Merelle päin" -hankkeen materiaaleja sekä SAMKin toteuttamaa vesikouluja.

Ja meillä on tarjota mukaan myös englantilainen taiteilija Irene Drogan. Hänen yhteisöllinen miljöötaiteensa sopii

tähän kuin nenä päähän, sillä kohteina ovat Kanali, Eurajoki ja mikrobit, iloitsee Raumarsin tuottaja Hannele Kolsio.

Pysyväksi teemaksi

Perjantaina kokonaisuudesta keskustelivat koulujen edustajat ja eri yhteistyötahot.

Konkreettisia toteutustapo-

ja ideoi seuraavaksi työryhmä, mutta kouluissa asiaan tartutaan saman tien kohteen valitsemisella.

Ainakin tänä vuonna lähivesiin keskittyvät pääasiassa viides- ja seitsemäsluokkalaiset, sillä vesi on jo valmiiksi oleellinen osa luokka-asteiden opetussuunnitelmaa.

Kyseessä on pilotti. Siksi avoimia kysymyksiä on paljon ja toiminta muotoutuu matkan varrella, Lakaniemi toteaa.

Mutta tarkoitus on, että käytännöstä tulee pysyvä.

♦ Marva Media on mukana Lähivesihaasteessa.

Säkylässä käynnistetään selvitys pohjavesivarojen hyödyntämiseksi

SÄKYLÄ
LÄNSI-SUOMI

Varsinais-Suomen ELY-keskus on käynnistämässä selvitystä, jonka avulla pyritään hyödyntämään Säkylän harjualueen pohjavesivarat siten, että hyöty kertyisi koko seutukunnalle.

Tarkoituksena on hyödyntää nykyisten ottamoiden lupamääräiset vesivarat sekä nyt tutkimusten alla olevat vesivarat yhteisesti siten, että sekä yhdyskunnat että elinkeinotoiminta saavat mahdollisimman hyvät toimintaedellytykset.

Lisäksi katsotaan mahdol-

lisuutta laajentaa toimintaa vastaisuudessa myös vesibisnekseksi, jolloin myytisiin vettä ulkomaille tavalla tai toisella.

Selvitys pyrkii saamaan alueen toimijat yhteen selvittämään, saadaanko pohjavesivaroista yhteinen tekijä biotalouden nostamiseksi entistäkin korkeammalle tasolle ja alueen menestystekijäksi.

Selvityksen pohjana toimii Kokemäen, Köyliön ja Säkylän alueille sijoittuva pohjavesivaranto sekä Euraan, Laitilaan ja Raumalle sijoittuvat yhdyskuntien sekä elinkeinojen tarpeet.

Eläkeneuvotteluissa uskotaan ratkaisuun ensi viikolla

HELSINKI Eläkeneuvotteluissa uskotaan ratkaisuun ensi viikolla. Perjantaina aamupäivällä tavanneet työnantaja- ja työntekijäosapuolet sopivat jatkavansa neuvotteluita maanantaina. Toimihenkilökeskusjärjestö STTK:n puheenjohtaja Antti Palola sanoi STT:lle, että neuvottelut on edistetty, ja ratkaisu on mahdollista saada aikaan ensi viikon puoliväliin mennessä. Esimerkiksi STTK:n hallitus on kuolla keskiviikkona.

Neuvottelujen asiantuntijaryhmää vetävä Vesa Rantahalvari Elinkeinoelämän keskusliitosta EK:sta sanoi, että neuvotteluita jatketaan sitten, kun on oikea aika.

Me olemme viime päivät jakaneet ehdotuksia puolin ja toisin ja jonkin verran ollaan lähennetty. Vielä ei olla maalissa, Rantahalvari sanoo.

Neuvotteluissa ollaan nostamassa eläkeikää jonkin mittaisen siirtymäajan jälkeen. Avoimna on muun muassa se, miten eläkeikä määräytyy vuoden 2025 jälkeen.

Presidentti Niinistö YK:n yleiskokoukseen

HELSINKI Presidentti Sauli Niinistö osallistuu kuun lopulla New Yorkissa YK:n yleiskokoukseen. Presidentti käyttää Suomen kansallisen puhevuoron kokouksen yleiskeskustelussa keskiviikkona 24. syyskuuta.

Ennen yleiskokouksen avajaisia presidentti Niinistö osallistuu maanantaina 22. syyskuuta alkuperäiskansojen maailmankonferenssiin, jossa hän käyttää puhevuoron länsimaiden maaryhmän edustajana. Presidentti osallistuu myös YK:n pääsihteerin järjestämään ilmastohuippukokoukseen.

Presidentin lisäksi kokouksen avajaisviikolle osallistuvat myös ulkoministeri Erkki Tuomioja (sd.), kehitysministeri Pekka Haavisto (vihr.) ja ympäristöministeri Ville Niinistö (vihr.).

Kielenhuolto ei ole alkanut hötkyilemään

Pienestä asiasta nousi suuri kohu, aikoinaan kuohuttivat "Ästeeten uutiset".

HELSINKI
ANNA LEPPÄVUORI, STT

Kohta ne hyväksyvät "me menään" ja "mä meen". Näin moni väitti katkerana, kun Kielitoimisto alkuvuonna hyväksyi "alkaa tekemään" -muodon "alkaa tehdä" -muodon rinnalle.

Kielitoimiston eläkkeelle jäänyt tutkija Taru Kolehmainen sanoo, että ei sääntöjä koko aikaa höllynetään.

"Alkaa tekemään" -rakenteen hyväksymistä ehdittiin käsitellä lähes sadan vuoden ajan.

Agricola käytti muotoa "alkaa tekemään". Jostain syystä 1800-luvulla kieliopeissa siirryttiin yksimuotoisuuteen, eli normiin "alkaa tehdä".

Ästeeteen vai esteeteen

Kolehmainen oli onnekas, kun hänen Kielenhuollon juurilla -kirjansa ilmestyminen myöhästyi ja mukaan ehti "alkaa tekemään" -tapaus.

Ihmisiä kuohutti myös "Ästeeten uutisten" tapaus vuonna 1960. Tuolloin ei ärsyttänyt

"Minun kissan" hyväksyminen veisi vuosikymmeniä

HELSINKI
STT

Eläkkeellä oleva Kielitoimiston tutkija Taru Kolehmainen puhuu varovasti siitä, mitkä asiat nyt ovat muuttumassa. Hän sanoo, että mitään suuria nopeita muutoksia tuskin tulee - keskihän "alkaa tekemään" -muutoksen oikeastaan melkein vuosisadan.

Nykyisin puhekielessä on kuitenkin näkyvillä horjuntaa

omistusliitteissä ja passiivissa.

Kolehmainen sanoo, että olisi todella iso muutos, jos "minun kissastani" tulisi "minun kissa". Muun muassa yhteisöllisyyttä ilmaisevissa tapauksissa on kuitenkin ollut jo pitkään hyväksyttävää kirjoittaa "meidän perhe".

Aika usein kuulen "minä tullen mielellään" eikä "mielelläni". Tämä on juuri semmoisen asia, jossa voi nähdä omistusliitteen normin vähittäistä muuttumista.

Ja "emmänä". Kansakouluissa ne edelleen olivat "äs" ja "äm", joten ällisyys oli outoa lähinnä koulutetuille. 1970-luvulla "saada tehtyä" rinnalle.

Kouluaikoina opettaja sanoi ankaaraan sävyyn, että ei saa sanoa "tuli tehtyä" vaan "tuli teh-

dyksi". Kun lautakunta teki päätöksen, että hyväksytään myös "tulla tehtyä", olin sen verran lapsellinen, että tiedotin äidinkielenopettajalleni kortilla.

Kolehmainen sanoo, että monen on vaikea hyväksyä, että kaikkiin kielikysymyksiin ei aina ole yhtä oikeaa vastausta.

Pertti Jenyten

Suomen tietotoimiston radioutustoimituksen Kaj Linden luki puhelinuutisia levyllä 30. elokuuta 1962. Tuolloin tietotoimisto oli jo muuttunut Ästeeteeksi.

Kielioppaissa on liian yksioikoisesti opetettu esimerkiksi, että "tulla"-futuuria ei saa koskaan käyttää. Kielitoimiston neuvonnassa on pitkään yritetty sanoa, että sitä voi käyttää tarpeen mukaan. Maneerimaista "tulen tekemään jotakin" pitäisi kuitenkin karttaa. Se on matkoppailla todella rasittava tapa: seuraavaksi tulemme näkemään

sitä ja tätä.

Kielitoimistossa Kolehmainen on törmännyt ihmeellisiin asioihin, joita ihmiset ovat oppineet välttämään.

Ei kaikkien ohjeiden kanssa ole mitään tekemistä Kielitoimistolla tai kielilautakunnalla. Mielenkiintoista, mistä ihmeen syytöstehtaasta näitä sääntöjä tulee.

SUOMEN KIELEN HISTORIAA MYÖS NÄMÄ VOISIVAT OLLA TOISIN

teitittely ja sinuttelu

Teitittelyä on jouduttu puo- lustamaan, sillä 1800-luvulla kunnioitusta osoitettiin yleisesti puhumalla kolmannessa persoonassa käyttämällä esimerkiksi arvonimiä, ja 1970-luvulla taas sinuttelu alkoi yleistyä.

koillinen, kaakko, lounas, luode

Vuoteen 1943 asti itäpohja, itäetelä, länsietelä, länsipohja.

suomen kieli

Erityisesti suomenkieli oli 1900-luvun puoliväliin asti käytetty muoto, jota edelleenkin käytetään, mutta myös Suomen kielitä ja Suomenkielitä ehdotettiin.

hän

Vuonna 1946 pohdittiin se-sanon hyväksymistä myös henkilöistä.

erottaa, kirjoittaa, kanaan, punainen

Voisivat olla myös erottaa, kirjottaa, kanaan ja punanen, sillä i:llisyyden ja i:ttömyyden välillä oli horjuntaa 1900-luvun puoliväliin saakka.

talvisota

Vuonna 1929 päätettiin, että historiallisten tapahtumien nimet kirjoitetaan pienellä, ei siis esimerkiksi Talvisota.

älä

1900-luvun alussa monet kannattivat sanaa elä, koska kieltoisanat yleisesti alkavat e:llä.

Finland

Ulkoministeriö pyysi 1930-luvulla suositusta siitä, pitäisikö myös vieraisiin kieliin vakiinnuttaa Suomi-nimeä Finlandin, Finnlandin ja Finlanden tilalle.